

*Кластери як інструменти підвищення конкурентоспроможності
регіональної економіки*

Організація кластерів сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки регіонів, активізації інноваційних процесів і реальних механізмів узгодження інтересів влади, бізнесу, науки та освіти за умови розробки і реалізації стратегії регіонального розвитку. Конкурентоспроможність регіонів визначається здатністю мобілізувати внутрішні ресурси для власного розвитку, а також ступенем привабливості для залучення зовнішніх ресурсів. Незважаючи на значні переваги кластерної організації регіональної економіки, існує низка перешкод цьому процесу: відсутність реальної державної підтримки розвитку кластерних систем у регіонах України; низький рівень інформованості учасників про методології становлення кластерів і про можливості міжсекторальної взаємодії на рівні територіальної громади, недосконала інфраструктура; низький рівень розвитку асоціативних, коопераційних структур, низька якість бізнес-клімату та недостатність кваліфікованої робочої сили.

Останнім часом відбувається швидка зміна профілю діяльності організацій підприємців, оскільки, втративши функції представництва, вони почали працювати на комерційній основі, концентруючись на впровадженні кластерного підходу в розвитку економіки.

Загалом, кластер – це група географічно близьких взаємопов'язаних компаній і асоційованих інститутів у певній сфері діяльності, що характеризується спільністю та взаємодоповненням один одного. Вони, зазвичай, формуються в тих географічних зонах, де комунікації, логістика та людські ресурси є легко доступними.

З 2005 по 2018 рр. більш ніж 150 кластерних ініціатив було розроблено і реалізовано в Польщі. Сьогодні, деякі з них визнаються як сформовані

інноваційні промислові кластери. З діяльності як підприємців, так і різного рівня органів влади відчувається, що процеси кластеризації відбуваються практично в усіх регіонах Польщі. Сектори, в яких вже працюють ідентифіковані кластери, тісно пов'язані з регіональними можливостями і специфікою.

Наприклад, кластери, які виникли і сформувалися в сільському Люблінському регіоні, функціонують у сфері садівництва, вирощування фруктів, хмелю, транспортного обслуговування фермерів, скотарства, виробництва молочної продукції. У рамках Люблінських кластерів об'єдналися виробники агропродукції, компанії з виробництва харчової продукції, сертифікаційні агенції, університети, експедитори, сільськогосподарські консалтингові центри тощо.

Останніми роками значні зусилля у Польщі вкладаються в розвиток конкурентоздатних кластерних об'єднань (як у традиційній, так і в hi-tech сфері) і в їх інтернаціоналізацію. У сучасній польській промисловій політиці сформувався комплексний інтегрований підхід: кластерна політика стала важливим елементом як інноваційної політики (knowledge – based economy), так і регіональної (bottom – up approach) та промислової політики (horizontal approach).

До ключових бар'єрів у кластеризації економіки Польщі слід віднести:

- відсутність довіри серед підприємців і брак бажання створювати кооперацію між фірмами у зв'язку з імовірністю, що ідеї можуть бути вкрадені;
- недостатня регіональна та локальна політика підтримки кластерів;
- фінансові бар'єри (у т.ч. високі податки на асоціації);
- молодому сектору малих та середніх підприємств Польщі не вистачає традицій динамічного підприємництва.

Разом з тим, ці проблеми характерні й для розвитку регіональних українських кластерів. Однак, на відміну від України, кластерні формування у Республіці Польща є основою для розвитку сучасної економіки на регіональному рівні.